

Бублик Л. Я.

аспірант,

Львівський торговельно-економічний університет

ІНСТИТУЦІЙНИЙ БАЗИС ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА СПОЖИВЧОМУ РИНКУ ПРОВІДНИХ КРАЇН СВІТУ

На противагу нещодавно створеному Закону України «Про споживче кредитування», який регламентує процес здійснення кредитування споживчого ринку в Україні, охарактеризуємо особливості законодавчих актів даного типу, що діють уже декілька десятиліть у провідних країнах світу. Характеристика інституційного базису державного регулювання кредитної діяльності на споживчому ринку провідних країн світу представлена на рис. 1.

Розглянемо особливості законотворення актів державного регулювання споживчого кредитування в економічному та політичному об'єднанні держав розташованих здебільшого в Європі – Європейському Союзі. Отже, з 1975 р. діє резолюція Ради Європи про попередню програму Європейського Економічного Союзу про захист прав споживачів та інформаційну політику. Цим документом встановлюється пріоритет економічних інтересів споживачів, що ґрунтується на принципах їх захисту від несправедливих умов договору та завдання збитків, які виникають в результаті неналежного надання послуг. Резолюцією визначається, що презентація та способи реалізації товарів і послуг, у тому числі й фінансових, не повинні вводити в оману, прямо чи опосередковано, осіб, яким вони надаються [1, с. 46].

Цікавим є також те, що у 1987 році набрала чинності спеціальна Директива Європейського Союзу, присвячена регулюванню договірних відносин споживчого кредитування. Так, відповідно до вказаного нормативного акту, у змісті кредитного договору мають міститись умови про фактичний розмір процентів річних, підстави їх зміни, умови про суму, кількість та періодичність внесення

Директивою встановлюються типові умови різних видів договорів споживчого кредитування. Наприклад, для кредитних договорів, що укладаються з метою придбання товарів та послуг пропонуються такі умови, як опис товарів та послуг, що виступають предметом зобов'язання, ціна, сума першого платежу, кількість та розмір наступних платежів, строки їх виплати, вказівка на те, що у разі дострокового повернення кредиту позичальник має право на пропорційне зменшення витрат, пов'язаних з кредитом, найменування особи – власника товару, вказівка на те, за яких умов та з якого моменту споживач стає власником товару, детальні умови про способи забезпечення кредитного зобов'язання, період часу, що надається споживачу для відмови від договору та ін. [2].

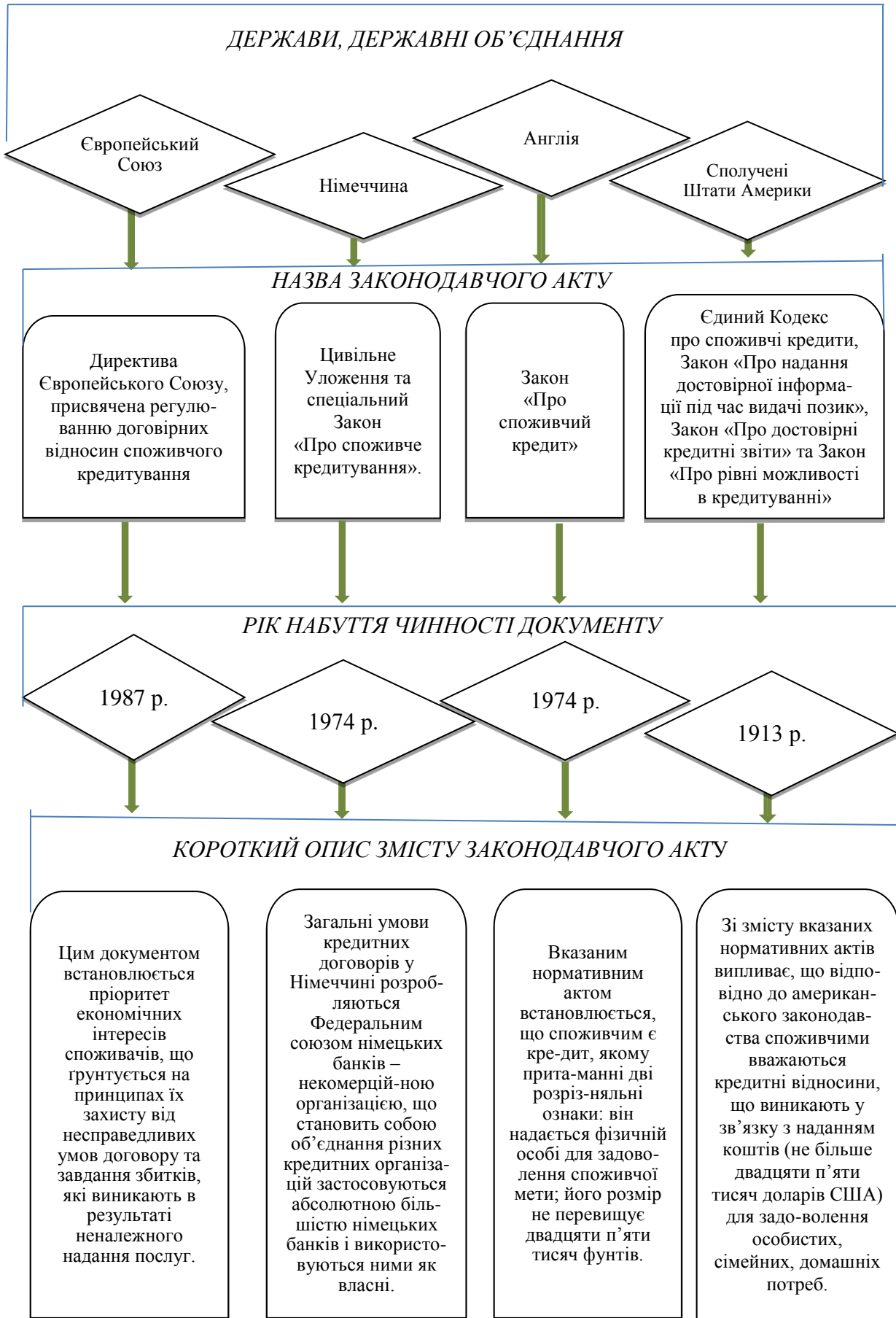

Рис. 1. Інституційний базис державного регулювання кредитної діяльності на споживчому ринку провідних країн світу

Завдяки такому деталізованому регулюванню відносин споживчого кредитування, з боку держави, на нашу думку, даний вид кредитування став найпопулярнішим у країнах Європи, що входять до альянсу Європейського Союзу.

Не менш цінним є вивчення законотворення актів про споживче кредитування у Англії, де досліджувані нами відносини регулює Закон «Про споживчий кредит», створений у 1974 році. Даним законом засвідчено, що споживчим є кредит, якому притаманні дві розрізняльні ознаки: він надається фізичній особі для задоволення споживчої мети; його розмір не перевищує двадцяти п'яти тисяч фунтів. Таким чином, відносинами споживчого кредитування в англійському законодавстві можна назвати достатньо широке коло кредитних правовідносин, що виникають між клієнтом і банком. Зокрема, до відносин споживчого кредитування відноситься надання овердрафту за поточним чи картковим рахунком, а також кредитний правочин, що виникає в результаті трьохсторонніх правовідносин банку, продавця товару та клієнта (у випадку придбання товарів з використанням кредитної карти). Особливістю регулювання споживчого кредитування в англійському законодавстві є те, що ним дуже детально врегульовані дрібні деталі кредитного правочину. Так, Законом Англії «Про споживчий кредит» встановлюються вимоги що стосуються заголовку документа, розміру його шрифту, ступеню контрасту між шрифтом договору та папером, на якому він друкується. Відповідно до вказаного нормативного акту договір про споживче кредитування має містити умови про загальну суму кредиту, річну процентну ставку, графік погашення тощо. При цьому встановлюється, що вказані пункти договору не повинні розташовуватись поряд з полем документу, призначеному для підпису боржником, тобто так, щоб вони не змішувались у тексті договору з його іншими умовами. Порушення кредитором вимог, що висуваються до форми та змісту такого кредитного правочину, тягне за собою неможливість застосування до боржника заходів примусового виконання [3, с. 209-211].

В свою чергу, державне регулювання відносин споживчого кредитування в Сполучених Штатах Америки займає цілу підгалузь, під назвою «Законодавство про захист споживачів під час кредитування», до якої входять: Єдиний Кодекс про споживчі кредити, Закон «Про надання достовірної інформації під час видачі позик», Закон «Про достовірні кредитні звіти та Закон «Про рівні можливості в кредитуванні». Зі змісту вказаних нормативних актів випливає, що відповідно до американського законодавства споживчими вважаються кредитні відносини, що виникають у зв'язку з наданням коштів (не більше двадцяти п'яти тисяч доларів США) для задоволення особистих, сімейних, домашніх та сільськогосподарських потреб. Встановлюються «справедливі» правила надання кредиту, максимальний розмір платежів, правила продажу

товарів з розстроченням та відстроченням платежу, спеціальні застереження в контрактах тощо. Особливу увагу присвячується способам судового захисту кредитора, регламентуються випадки, в яких суд має право звертати стягнення на майно, що виступає способом забезпечення кредитного зобов'язання та накладати арешт на майно боржника. На законодавчому рівні закріплюється право споживача на дострокове повернення кредиту без стягнення будь-яких процентів або штрафів; при цьому, якщо такі проценти вже були сплачені, вони підлягають відповідному зменшенню [4, с. 58-59].

На нашу думку, найдосконалішим законодавчим актом, покликаним регулювати кредитні відносини на споживчому ринку є «Закон про споживчий кредит», виданий у 1974 році в Німеччині. Достатньо корисними для втілення в національне регулювання споживчого кредитування є правила німецького законодавства, що стосуються взаємопов'язаних правочинів. Відповідно до параграфу 9 Закону Німеччини «Про споживче кредитування», якщо товари (роботи, послуги) набуваються за рахунок кредитних коштів, договори купівлі-продажу (підряду, послуг) та кредиту утворюють взаємопов'язаний правочин. У зв'язку з цим слід звернути увагу на положення Закону Німеччини «Про відмову від правочинів» 1986 р., яким регламентується захист споживачів від можливого роду збитків, що виникають внаслідок неповної інформації щодо якості товарів чи послуг. Так, наприклад, у випадку придбання товару за каталогом, коли не має можливості порівняти якість та ціну продукції з аналогічними характеристиками товарів даного виду, споживач вправі відмовитись від повернення кредиту, за наявності обставин, що дають йому право на відмову від виконання зобов'язання, що випливає з договору купівлі-продажу [5, с. 8].

Отже, розглянуті нами законодавчі акти, що регулюють споживче кредитування у провідних країнах світу дозволили якісно порівняти вітчизняне законодавство із закордонним. Ми, вважаємо, що прийняття Закону України «Про споживче кредитування», є великим кроком національних законодавців наблизити нормативно-правове регулювання кредитних відносин на споживчому ринку до загальноєвропейського рівня.

Список використаних джерел:

1. Сарнаков И. В. Правовое регулирование потребительского кредитования в зарубежных правовых системах. Право: теория и практика. – 2009. – № 8, (121). – С. 42-49.
2. Директивы Европейского Союза о предоставлении финансовых услуг: Право Европейского Союза 2010. URL: <http://eur-lex.europa.eu/> (дата звернення: 13.09.2017).
3. Вишне夫斯基 А. А. Банковское право Англии. Москва: Статут, 2000. – 300 с.

4. Алексеева Д. Г., Пыхтин С. В. Правовые проблемы потребительского кредитования на современном этапе. Закон. – 2005. – № 12. – С. 55-65.

5. Подсыпанин С. С. Правовые основы потребительского кредита в Германии. Иностранное право. – 2000. – № 1. – С. 5-19.

Вініченко І.І.

студент,

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

РОЗВИТОК ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ В АГРАРНОМУ ВИРОБНИЦТВІ

Аграрне виробництво України, що забезпечує близько третини валового внутрішнього продукту, зайнятість майже третини працюючого населення, близько 95 % товарів народного споживання, утримує сільську мережу з 17 млн. жителів. Внаслідок довготривалої економічної кризи матеріально-ресурсний потенціал аграрного сектору значно скоротився, зменшилась майже удвічі кількість тракторів, зернозбиральних комбайнів, інших сільськогосподарських машин і знарядь, що призвело до різкого спаду виробництва сільськогосподарської продукції, зниження його ефективності. За цих умов важливого значення набуває обґрунтування пріоритетних напрямів розвитку інвестиційного процесу в аграрному виробництві.

Проблема розвитку інвестиційного процесу нині набуває визначального характеру для виходу сільського господарства з критичного стану та забезпечення конкурентоспроможного виробництва продуктів харчування як на внутрішньому, так і зовнішньому продовольчих ринках. Це зумовлюється необхідністю системного оновлення і розвитку матеріально-ресурсних засобів, спожитих у суспільному виробництві аграрної сфери. Тільки на основі державної науково обґрунтованої інвестиційної політики можливе здійснення техніко-технологічного переоснащення та реконструкції аграрних галузей на засадах застосування досягнень науково-технічного прогресу, переходу на інноваційну модель сільськогосподарського виробництва.

Мобілізація, залучення інвестицій і їх використання на всіх рівнях господарювання є сутністю інвестиційного процесу. Інвестиційний процес – багатостороння діяльність учасників відтворювального процесу з метою нарощування капіталу всіх суб'єктів господарювання. Інвестиційний процес – складова частина суспільного відтворення, оскільки відображає всі стадії відтворювального процесу: виробництво,